

Bakonyi Géza (1950–2007)

A Szegedi Egyetemi Könyvtár főigazgató-helyettese, a Szegedi Egyetem Bölcsészettudományi Kara Könyvtártudományi Tanszékének egyetemi docensi rangú tanszékvezetője, egyben c. főiskolai tanár ez év áprilisában, a húsvét nagyszombatján eltávozott körünkből. Tevékenysége, szellemisége most már örökre benne van az egyetemi könyvtárban, a magyar könyvtáros felsőfokú oktatásban, sőt az egész magyar könyvtárügyben.

Nem könyvtárosnak indult, hiszen tanár diplomát szerzett magyar-olasz szakon, s érdeklődése egyértelműen és határozottan az olasz irodalom, irodalomtörténet iránt mutatkozott meg. Mondhatjuk úgy, hogy jobb híján azonban a szegedi egyetem könyvtárában kezdi meg munkáját, s a könyvtár az első időkben számára inkább munkahelyet, mintsem szellemi inspirációt biztosít. A könyvtári tudományok sokáig nem érintik meg igazán, 1978-ban olasz irodalomtörténetből doktorál, később olasz irodalmi levelező aspirantúrára veszik fel, s kandidátusi értekezését majd sikeresen meg is védi.

Miközben változatlanul szerelme marad az olasz világ, a könyvtárat a nyolcvanas évek közepétől egyre erőteljesebben foglalkoztató s új könyvtári filozófia kialakítására is alkalmas lehetőség, a könyvtári számítástechnika, automatizálás vagy mondjuk úgy, könyvtári informatika első komolyabb jeleinek felbukkanása igen nagy hatással van rá.

Bakonyi Gézában nagy változást okozott a számítógép, az informatika megjelenése. Mintha a könyvtári munka igazi értelmét találta volna meg. Formálisan is közeledik a könyvtártudományhoz, posztgraduális képzésben a nyolcvanas évek végén elvégzi a könyvtárszakot. Elmélet és gyakorlati tudás terén már magasan képzett, s ehhez adódik egy csodálatos képesség, a számítógép, az informatika tudományának önképző elsajátítási képessége. Tudása e téren megegyezik a legmagasabban kvalifikált informatikusokéval, s nagy előnye, hogy azokat a területeket is már töviről hegyire ismeri, amelyeket meg kell hódítani a számítógépnek és az informatikának. A kilencvenes évek új lehetősége-

ket hoznak a könyvtári munka fejlesztésében, több külföldi tanulmányútja, országos tájékozódása szintén tudását növeli, amelyet egyre szélesebb körben ismernek el a könyvtári szakemberek is. Megkezdődik életében az a szakasz is, amikor a megszerzett tudást másoknak is átadhatja. Mégpedig – talán némi rekompenciaként – a kilencvenes évek közepén és végén az Olasz Tanszék tanszékvezető helyettese, majd megbízott vezetője is lesz. Igaz, csak rövid időre, de végre teljesül egy nagy kívánsága. Sőt, a könyvtártudományi területen is jelentős esemény főszereplője, 1999-ben megkezdheti egyetemi tanszéki könyvtártudományi oktatói munkásságát.

Kutatási területei az eddigi megszokott témákon (olasz irodalomtudomány, szemiotika és hermeneutika, narratológia, textológia) kívül és mellett olyan újdonságokkal gyarapodnak, mint a modern információs technológia a könyvtárakban, hálózati információforrások, irodalmi szövegek digitális feldolgozása, számítógépes visszakeresési rendszerek.

A tudás megszerzésének folyamata halálával zárul, hiszen az életben sohasem gondolta, hogy az befejezhető.

1992-től az egyetemi könyvtár osztályvezetőjeként alkalma van arra, hogy automatizálási elképzeléseit az egész könyvtárra vonatkozóan is átgondolhassa. Tagja annak a szakértői csapatnak, amely a kilencvenes évek közepén külföldi tanulmányúton tájékozódhat a könyvtári automatizálás állásáról a nálunk akkor még e tekintetben előrehaladottabb Nyugaton. Egyike azoknak, akik az országos szakirodalmi információs rendszer tervén dolgoznak ebben az időben. Tájékozódásának eredményeként, koncepcióit is sok esetben kifejtve, megszületnek könyvei, köztük a Korongba zárt gondolatok, a Navigáció a hálózaton, megírja egyetemi jegyzeteit, köztük a könyvtári integrált rendszerekről szólót. A '90-es évek közepétől – és ez nagyban összefügg tanszéki oktatói-kutatói tevékenységének kiteljesedésével – a könyvtárinformatikai művek sora születik meg tollából. Hazai és nemzetközi konferenciák sokaságán vesz részt 1992-től egészen a haláláig, és a legtöbb esetben előadást is tart magyar, olasz, angol nyelven. Tanulmányútjai szinte minden európai országot érintenek Svájctól Angliáig, s természetesen a szeretett itáliai városok egyetemlein is megfordul, egyeseken (Firenze, Udine) oktat is.

Maga is nagy eredményének tartotta, hogy szívós munkásságának köszönhetően az addigi bölcsészkaros speciális könyvtárosképzés (amely informatikus könyvtárosokat és régi könyves könyvtárosokat adott) átalakulhatott általános könyvtárosképzéssé. A létrejött Könyvtártudományi Tanszék egyetemi docensi rangú vezetőjeként rövid idő alatt olyan képzést valósított meg, amely a modern kor új szemléletű könyvtárai számára olyan országosan elismert felkészültségű ifjú könyvtárosokat képez, akik már közel annyira informatikusok is, mint könyvtárosok.

Ha visszatekintünk pályájának utóbbi tizenöt évére, hatalmas szellemi teljesítményre és jelentős, legtöbb esetben országos kihatású eredményekre emlékezhetünk. Számos projektben meghatározó résztvevő volt, soknak maga volt a vezetője. Csak néhány közülük: a '90-es évek közepén a szegedi felsőoktatási könyvtárak százmilliós nagyságrendű automatizálási projektje, a nemzeti könyvtárral közösen folytatott Eruditio-projekt, a KIKERES nevű kormányzati adatinformációs program egyik bizottságának vezetése, a Széchenyi-tervben támogatott Matriksz-projektben való szereplés, több kutatás-fejlesztési téma vezetése és persze nem utolsósorban kell megemlékeznünk a magyarországi közös katalógus, a MOKKA megvalósításában és működtetésében játszott kiemelkedő szerepéről.

Országos ismertségét és elismertségét méltón jelzi, hogy nem csupán a könyvtártudomány és informatika, hanem számos más tudományterület irányító, meghatározó bizottságaiban mindig tevékeny tagként dolgozott. Ha csak néhányat említünk közülük, az is listaszerű. Tagja volt a Nemzeti Kulturális Alap kuratóriumának, a Nemzeti Kulturális Örökség Minisztériuma ODR bizottságának, az Oktatási Minisztérium könyvtári tanácsának, a Miniszterelnöki Hivatal Széchenyi-terv könyvtári tanácsadó testületének, a Magyar Terminológiai Társaságnak, a Hungarnet Egyesületnek, a Magyar Könyvtárosok Egyesülete elektronikus könyvtári szekciójának és számos egyesületnek.

Mindemellett teljes energiával munkálkodott a szegedi egyetemi könyvtárban, 1996 óta igazgatóhelyettesként, majd 1998 óta informatikai és 2003 óta általános főigazgató-helyettesként. Ebben az időszakban vált a könyvtár – nem kis részben éppen az ő munkája nyomán – egyikévé

a legismertebb magyar könyvtáraknak. Hisz az egyetemi könyvtár a könyvtári munkafolyamatokat teljesen automatizálta, aktívan kezdett részt venni a könyvtárak digitalizálási projektjeiben, az NIIF által elindított könyvtári programokban.

Bakonyi Géza egyik legfontosabb könyvtári célkitűzésének tartotta a stratégiai tervezést, ennek három, az egyetemi könyvtárra vonatkozott konkrét eleme sokat elárul szemléletéről. Az új épület lehetőségeivel is élve az eddigi zárt rendszerű könyvtár teljes átalakítását tűzte ki nyitott könyvtári rendszerré, a hibrid vagy komplex könyvtári modell maradéktalan megvalósítására törekedett, hogy ezáltal mind a hallgatók, mind az oktatók könyvtári igényei messzemenően kielégíthetők legyenek.

Az új könyvtár, különösen az informatikai rendszer tervezésében óriásit teljesített, neki is köszönhető, hogy immár több éve a teljes épület informatikai jellegű hibák nélkül működik. A könyvtár vezetői, szakmai értekezleteinek motorja, a meglévő lehetőségekben a továbbfejlesztést látó, a még csírában lévő ötletekben a kiteljesedést szisztematikusan segítő egyéniség volt. Távlatokban és egészben gondolkodott, de mindig figyelt a legapróbb részletre is.

Az ember, a tanár és a könyvtáros Bakonyi Géza jellemzésére talán a legjobbak a résztvevőnyilvánítók spontán méltatásai, meghatározó mondatai. Pótolhatatlan úrt kelt bennem hiánya. Mind szakmai tudása, a könyvtárosság iránti alázata, mind egész személyisége egyszerűen magával ragadó volt. Sokszor szinte észrevétlenül, a háttérből segített minket – így egyik tanítványa. Büszke vagyok rá, hogy vezetése alatt végezhettem el a könyvtár szakot – mondja egy másik. Sokat tanultam tőle, nagy tisztelője vagyok – írja egy már nagyon elismert könyvtári szakember is. Az ő elvesztésével olyan hiány keletkezett a magyar könyvtáros szakemberek sorában, amelynek pótlására nem lesz egyhamar lehetőségünk – írja le a valóságot a minisztériumi – korántsem formális – résztvevőnyilvánítás. S persze az egyetemi könyvtár, a kar munkatársai mindegyike is őriz valami maradandót, szépet és jót vele kapcsolatban. Azonban különösen figyeljünk két szavára így utólag is. A háttérből és észrevétlenül, mint Bakonyi Géza tevékenységét spontán jellemző két fogalom, Géza nagy tu-

dásával párosulva kiad egy harmadikat. Ez pedig a szerénység. Csendesen és halkán, nem akarván uralni se helyet, se helyzetet mondta el véleményét, terveit, érveit. A felületes, rohángáló menedzsertípus számára ez megtévesztő volt, a halk érvek már csak akkor jutottak el füléig, amikor késő volt. De számosan figyeltek, hallgatták és hallották. Nem adminisztrálta, adta a tudását, előadásaiban mint oktató, tanulmányaiban mint kutató s napi munkájában mint könyvtári vezető.

Betegségét csendesen viselte. Méltósággal és hősiesen. Egyetlen panasz szava nem volt, a tömény mérget szervezetébe juttató kemoterápiás kezeléseket másnapján újra zörgött a kulcs könyvtári szobája ajtajában, s mintha fájdalom, szenvedés nem létezne, nagy tervektől az aprómunkáig folytatatta napi tevékenységét.

Sok mindenben jelent példát számunkra.

Mader Béla

Zsófi

Nehéz elhinni és elfogadni még inkább fájdalmas, hogy ez a törékeny alkatú, de akaratban, kitartásban szívs ember, mindannyiunk Zsófija nincs már közöttünk.

A Könyvtári Intézet titkársága volt Krüner Zsófi birodalma, amit nagy szorgalommal, pontossággal és mindenkinek kijáró kedvességgel „működtetett”, éppen egy évtizede immár.

A számítógép-technika őszinte csodálója és lelkes alkalmazója volt, igyekezett ennek titkait „kitanulni” s nemcsak magának, azért is, hogy továbbadhassa. Könyvtárosasszisztens-jelöltek százai tanulták tőle kedves-szellemes meglepetésekkel felépített gyakorlati óráin a szövegszerkesztés fortélyait. Nagyon örült, ha egy-egy alkalmazásban felmerülő nehézséget maga tudott orvosolni, mindennek utánaolvasott, utánajárt, mielőtt mástól segítséget kért volna. E-mailjeinek érkezését Koncz Zsuzsa vidám dalrészlete jelezte: hé, mama, levele jött, ezt is egymaga varázsolta Windows-rendszerébe.

Megkapó történeteket cseréltünk vele növényekről, állatokról, mindnek úgy volt barátja, hogy egyenrangú lénynek tekintette és szerette, óvta őket.

Nagy szeretettel hozta szóba családját, lányait, akik imádott unokákkal ajándékozták meg őt, kinek kislányos alkatából senki nem sejtette volna, hogy már nagymama.

Munkánkat, munkahelyünket sokan szerethetjük, szeretjük, s ezt az érzést elkönyveljük magunkban. Zsófi ki is mondta, mennyire jól érzi magát ebben az intézetben. Ez az érzés siettethette a tavaly őszi súlyos műtétje utáni feltűnően gyors felépülését és visszatérését. Vele együtt mindannyian erősen hittünk benne, sikerült legyőznie az alattomos kórt.

A gyilkos betegség pár hete mégis újratámadott. Zavart csüggedtséggel, de reménykedve hallgattuk a tényt: Zsófi nem jön többet, s orvosi segítség, kezelése nélkül veszi fel a küzdelmet a betegséggel.

A személyes és telefonbeszélgetéseket nem terhelte meg betegségéről szóló panaszokkal, sőt egy különösen jó hangulatú, már-már kedélyes hétvége után maga is úgy hitte, jobban van. Pár nappal utóbb mégis a visszavonhatatlan hír jött felőle: nincs többé.

Amint családja, mi, kollégái is Henry Scott Thomas holland kanonok talán Szent Ágostontól vett gondolataival (*A szomszéd szoba*) búcsúznak Zsófitól, abban a hitben, hogy akár tőle is hallhatnánk e szavakat:

„A halál tulajdonképpen jelentéktelen dolog... valójában csak átmentem ide a szomszéd szobába. Én én vagyok, te pedig te. Akármit is jelentettünk egymásnak egymás életében, ez mit sem változott. Nevezd csak nyugodtan a megszokott nevemen, beszélj velem ugyanazon a könnyed hangon, melyen mindig is beszélteél. Ne változtass a hangszíneden. Neved ugyanúgy, ahogy valaha együtt nevetettünk a vicceken. Imádkozz, mosolyogj, gondoldj rám, emlegetsd fel a nevem nap mint nap, ahogyan annak előtte is, de ne árnyékolja be semmi a hangulatot, amikor szóba kerülök. Az élet nem kapott semmiféle új jelentést. Minden olyan, mint amilyen volt, nem szakadt meg a folytonosság. Az, hogy nem látnak, még nem jelenti azt, hogy nem kell rám gondolni. Várom rád, itt vagyok a közeledben – egészen közel. Nincs semmi baj.” (fl)

